

5. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; За ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. Право. 2014. Т. 1. 656 с

6. Цивільне право України. Підручник: У 2 т. В. І. Борисова, (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; За ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. Право. 2014. Т. 2. 816 с.

7. Цивільне право України. Навч. підручник. Іванов І.Ф., Куриліна І.В., та ін. Т.1. Алерта. К. 2019. с. 312

8. Цивільне право України. Навч. підручник. Іванов І.Ф., Куриліна І.В., та ін. Т.2. Алерта. К. 2019. с.312

Косенко Є.О.

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Аксютіна А. В.

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН: ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВА НА ЖИТТЯ

Теорія права і правова практика розрізняють поняття "права людини" і "права громадянина". У першому випадку мова йде про права, пов'язані з самою людською істотою, її існуванням і розвитком. Людина як суб'єкт прав і свобод тут виступає переважно як фізична особа. За Конституцією України до цього виду прав належать: право на життя (ст. 27), право на повагу до гідності людини (ст. 28), право на свободу та особисту недоторканість (ст. 29), право на невтручання в особисте та сімейне життя (ст. 32) тощо [1].

Фізична особа – це особа, яка є учасником цивільних відносин, яка може бути громадянином України, іноземцем або особою без громадянства. (Ст. 24 Цивільного кодексу України). Фізична особа – це завжди і тільки людина. Крім того, людина може розглядатися як суб'єкт права, а може бути предметом наукового дослідження або розглядатися як об'єкт впливу у іншій системі суспільних зв'язків [2].

Цивільне право регламентує два види суспільних відносин – майнові та немайнові. Якщо майнові пов'язані із власністю, то немайнові (нематеріальні блага) позбавлені економічного змісту. До особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи, законодавець відносить: право на життя; право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здо-

ров'ю, право на охорону здоров'я та інші. Головним фундаментальним правом людини є право на життя. Фізична особа не може бути позбавлена життя і має право захищати його від протиправних посягань будь-яким засобом, не забороненим законом. Право на життя складається із двох повноважень: право на збереження життя і право на розпорядження життям. Право на власне життя в аспекті розпорядження життям розглядається як можливість піддавати його ризику і самостійно вирішувати питання про припинення життя (категорична відмова від операції)[3]. Право на життя становить основу всіх прав людини. Стаття 27 Конституції України закріплює невід'ємне право кожної особи на життя: «ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини». Дане положення Конституції відповідає і нормам міжнародного права, так, Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у ст. 2 закріплює право кожної особи на життя [1].

Спостерігається динаміка зменшення населення в Україні з 2016 року, де смертність значно перевищує народжуваність. Спеціалісти зазначають, що такий високий рівень смертності пов'язаний із екологічною ситуацією в країні, зокрема – із забрудненим повітрям. Інша розповсюджена причина смертності в Україні – смертність від ДТП. Значно зросли ціна на продукти харчування, а також тарифи на оплату житла, однак динаміка збільшення мінімальної заробітної плати залишалася невітнішою. Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 47,2%, що пов'язано з підвищенням тарифів на комунальні послуги. Позитивні обов'язки по захисту права на життя державою передбачають й регламентацію надання медичної допомоги. В Україні завжди існувала проблема із забезпеченням вразливих верств населення необхідними ліками, які неможливо придбати у вільному доступі. За станом здоров'я громадян Україна посідає одне з найнижчих рейтингових місць у Європейському регіоні. У зв'язку із низьким рівнем життя українців, невідповідності соціальних та пенсійних виплат реальному прожитковому мінімуму громадян викликає необхідність встановлення додаткових державних гарантій щодо пільгового та безоплатного забезпечення лікарськими засобами окремих соціально незахищених верств населення. Для вирішення ситуації із забезпечення ліками 18 травня 2016 року до Верховної Ради України було направлено Проект Закону «Про безоплатне та пільгове забезпечення лікарськими засобами окремих категорій населення» (№4687) прийняття цього закону дозволило безоплатно або з 50% знижкою отримувати ліки за рецептами у державних або комунальних аптеках особливо вразливим групам населення[4].

Таким чином, з одного боку - право на життя вимагає від держави боротися зі злочинними посяганнями, терористичними діями, в яких гинуть люди, а з іншого боку - держава встановлює можливі випадки правомірного позбавлення людини життя. Водночас, право на життя як вища цінність для будь-якої людини підлягає, у будь-якому випадку, першочерговому захисту з

боку держави. Деякі з цих проблем вже врегульовано регіональними документами, міжнародною судовою практикою або на національному рівні. Разом з тим, питання життя та смерті, як вони постають сьогодні, не передбачають простих відповідей.

1. Конституція України *Відомості Верховної Ради України* 1996. № 30 Ст. 141.

2. Цивільне право України: підручник: У 2 т. за ред. В. І. Борисової, І. В. Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т.1. 656 с

3. О. Річко Право на життя URL: <https://helsinki.org.ua/pravo-na-zhyttya-o-richko/> (дата звернення 15.11.2020р.)

4. О. Орчар Чому в Україні смертність вища, ніж народжуваність URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28859966.html> (дата звернення 15.11.2020р.)

Косенко Є.О.

здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Аксютіна А. В.

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

Аналізуючи норми сучасного цивільного законодавства, що регулюють відносини між спадкодавцем і спадкоємцями, доходимо висновку, що законодавцем були внесені зміни щодо правового регулювання видів спадкування. Саме спадкуванню за заповітом надає перевагу сучасне цивільне законодавство. Тому, враховуючи результати досліджень і висновки науковців і юристів-практиків, які займалися чи займаються проблемами спадкового права, – Т. Чепіги, А. Сторожука, В. Серебровського, Є. Фурси, М. Проніної, А. Нємкова, М. Гордона, М. Барщевського, П. Нікітюка, З. Ромовської та інших потрібно проаналізувати аспекти сучасного регулювання спадкових відносин, що виникають на підставі заповіту.

Спадкове право являє собою сукупність правових норм, що встановлюють порядок переходу прав та обов'язків померлої особи (спадкодавця) за правом спадкування до однієї або кількох осіб (спадкоємців). Зі смертю людина перестає існувати фізично, але значна кількість цивільних відносин, у яких вона була носієм прав та обов'язків, переживає її. Спадкоємцями можуть